ICSadviseurs

De Huiskamer van Manderveen!

Datum
10 februari 2017

Samenstelling
Robbert Jan Sluiter & Jacintha Moesker

1. Inleiding

Aanleiding

De ontgroening en vergrijzing in Manderveen neemt de komende jaren toe. Door de ontgroening neemt het aantal leerlingen op de basisschool de komende jaren af. Het aantal leerlingen laat al jaren een aflopende trend zien en zal in 2018 afnemen tot 45 leerlingen en in 2020 afnemen tot 40 leerlingen. Dit terwijl de onkosten voor bijvoorbeeld vastgoed blijvend zijn. Voor het schoolbestuur TOF heeft deze daling gevolgen voor onder andere de exploitatie van het schoolgebouw. Dit kan, in combinatie met de leeftijd van het schoolgebouw, op termijn tot problemen leiden. Anderzijds neemt door de toenemende vergrijzing de druk op vrijwilligers toe en wonen er steeds meer ouderen in Manderveen. Kortom: de komende jaren is in Manderveen verandering nodig in het activiteitenprogramma, maar ook in de organisatiestructuur.

De werkgroepen vanuit Mijn Manderveen 2030 zien kansen om de krachten te bundelen en door middel van het clusteren van het onderwijs en het Kulturhus onder één dak één maatschappelijke voorziening te realiseren, dat voor de Mandervener aanvoelt als een “Huiskamer” waar zij op een laagdrempelige manier elkaar kunnen ontmoeten.

Clusteren onderwijs en Kultushus

Daarom is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd waarbij de vraag “Is het ruimtelijk, organisatorisch en financieel haalbaar om de basisschool te clusteren met het Kulturhus” centraal stond.

Conclusie: clustering is haalbaar

Twee verschillende scenario’s bieden vanuit ruimtelijk en organisatorisch perspectief, haalbare mogelijkheden om het onderwijs te clusteren in het Kulturhus. Daarbij zal inpassing van het onderwijs in het Kulturhus een positief effect hebben op de exploitatiebegroting van het Kulturhus.

Op 11 januari 2017 zijn beide scenario’s met de werkgroep besproken om te komen tot een voorkeursscenario. Afgesproken is dat het scenario dat uitgaan van capaciteitsuitbreiding op de begane grond verder uitgewerkt wordt.

Uitgangspunt hierbij is dat de bovenbouw van de basisschool op de eerste verdieping gesitueerd blijft en dat de onderbouw in de uitbreiding op de begane grond wordt gesitueerd.

Hier is voor gekozen omdat:

- Uitbreiding van het Kulturhus zorgt ten aanzien van het onderwijs voor een veilige situatie voor de onderbouwleerlingen op de begane grond.
- Er additionele mogelijkheden ontstaan tot het ontwikkelen en aantrekken van extra activiteiten die bijdragen aan de aantrekkingskracht van de Huiskamer.
- Het de mogelijkheid biedt om een activiteitenruimte op de eerste verdieping in stand te houden die op elk moment van de dag in te zetten is voor maatschappelijke activiteiten die aansluiten op de visie van de Huiskamer.

De Huiskamer van, door en voor Manderveen

Een tweede belangrijke conclusie is dat de werkgroepen vanuit Mijn Manderveen 2030 kansen zien om de krachten te bundelen en, naast het clusteren van het onderwijs en het Kulturhus onder één dak, er één maatschappelijke voorziening gerealiseerd kan worden dat voor de Mandervener aanvoelt als een “Huiskamer” waar zij op een laagdrempelige manier elkaar kunnen ontmoeten. De Huiskamer is van, door en voor iedere Mandervener! Hierbij kan de combinatie van Kultushus en onderwijs versterkt worden met activiteiten uit clusters zoals zorg, welzijn en sport.

Om deze kansen te benutten is een gezamenlijk plan nodig waarin de mogelijkheden tot inhoudelijke en ruimtelijke samenwerking zijn vormgegeven. Daarom is op 25 januari een workshop georganiseerd. Deelnemende organisaties aan de workshop zijn Zorggroep Sintmaarten, Onderwijs, Buurtzorg, Zorggroep Accent, Stichting Kultushus, Gemeente Tubbergen en verenigingen. Procesbegeleiding door ICSadviseurs.

De workshop volgde de volgende stappen:

1. Verkenning van de gewenste cultuur, sfeer en identiteit (CSI) van de Huiskamer
2. Bepalen van individuele en gezamenlijke activiteiten die de Huiskamer kunnen versterken
3. Inventariseren van benodigde ruimten en voorzieningen.

Dit verslag volgt de aanpak van de workshop.

2. Gewenste cultuur, sfeer en identiteit van de Huiskamer

Werkronde 1

Het doel is om één maatschappelijke voorziening te realiseren dat voor de Mandervener aanvoelt als een Huiskamer. Maar wat is dat gevoel precies? Hoe kan de gewenste cultuur, sfeer en identiteit onder woorden gebracht worden? Aan de hand van verschillende moodboards is dit in vier groepen besproken.

Moodboard activiteiten

De foto's staan voor toegankelijk voor alle leeftijden (van 0 tot 100 jaar). Er zijn activiteiten voor jong en oud. Maar ook als er geen activiteiten gepland zijn is iedereen altijd welkom! De Huiskamer heeft ruime openingstijden, je hoeft niet na te denken over wanneer het open is je gaat er gewoon heen. "Ik heb net even een rondje gewandeld met iemand en dan doen we nog even een bakkie in de Huiskamer". Daarmee wordt het heel laagdrempelig.
De extreme foto's spreken niet aan, dat past niet bij Manderveen. Maar als het gevraagd wordt vanuit de Manderveners, dan is het zeker een optie.

Moodboard reizen

In de Huiskamer voel je je thuis en ontspannen. Je ontmoet er jong en oud en iedereen werkt er samen, het is er gezellig en je voelt je geborgen. Er mag ook actie en veelzijdigheid in zitten, zodat er veel te beleven valt. Dit zorgt voor aantrekkingskracht en reuring, waardoor het er nooit saai is.

Moodboard auto's

Verschillende auto's vertegenwoordigen het gevoel bij de Huiskamer. De Huiskamer is tijdloos, voor alle leeftijden en geeft een veilig gevoel. De Huiskamer heeft een open structuur; we stellen ons kwetsbaar op. Door kwetsbaarheid te tonen geef je een opening voor iedereen om zich thuis te voelen. Het is een verlenging van je eigen huiskamer. Het verleden wordt gekoesterd en de Huiskamer is erg herkenbaar, niet te modern. En zet de Huiskamer in beweging, zorg dat er actie komt!

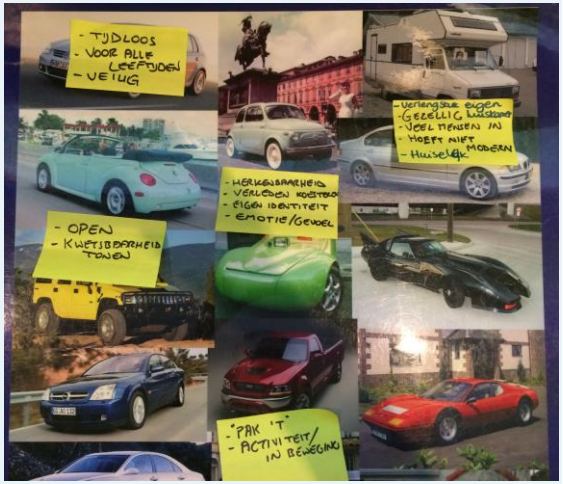

Moodboard spelletjes

Gezelligheid en open! Dat zijn de synoniemen voor de Huiskamer. Het gebouw is ten alle tijden open, 24/7. Open voor iedereen, van de leeftijden 0 tot 100 jaar. Het is open in functie, open in ruimte en open in mogelijkheden. Er wordt 's avonds feest gevierd en de volgende ochtend is de Huiskamer weer open om er bloed te kunnen prikken. Het is daarmee erg flexibel. Mensen moeten zichzelf kunnen uitdagen om er dingen te doen en te ondernemen. Het gaat uit van je eigen kracht, je wil ernaartoe om zelf iets te organiseren. De huiskamer is dichtbij mensen zijn. Het is open in eigenaarschap, het is transparant en iedereen kan zich erin herkennen. Iedereen is aan zet!

Rode draad

Alle deelnemers konden zich erg vinden in de beschrijvingen van de groepen. De Huiskamer is altijd en voor iedereen toegankelijk. Iedereen voelt zich er thuis en komt er graag. De huiskamer heeft een sterke aantrekkingskracht op iedereen en er is veel te beleven.

3. Individuele en gezamenlijke activiteiten komen samen in de Huiskamer

Werkronde 2

Om één maatschappelijke voorziening te realiseren voor de Mandervener waar zij elkaar op een laagdrempelige manier kunnen ontmoeten is een gezamenlijk plan nodig waarin de mogelijkheden tot inhoudelijke en ruimtelijke samenwerking zijn vormgegeven. In deze werkronde is daarom allereerst gekeken naar welke activiteiten de organisaties individueel uitvoeren. Vervolgens is verkend welke activiteiten je gezamenlijk zou kunnen organiseren. Hierbij is gekeken naar huidige maar ook naar toekomstige (nog niet bestaande) activiteiten. Het doel is om te achterhalen waar overlap zit en waar je elkaar kan versterken. Hieronder volgt per cluster een overzicht van individuele en gezamenlijke activiteiten.

Onderwijs

Gezamenlijk

- Activiteiten gericht op ondersteuning van de acht verschillende leerstijlen, hier aanbod op creëren samen met de ouders uit het dorp:
    - Muziekles (muzikaal-ritmisch)
    - Voorstellingen (muzikaal-ritmisch)
    - Kunst (visueel-ruimtelijk)
    - Tentoonstellingen (visueel-ruimtelijk)
    - Bibliotheek (verbaal-linguistisch)
    - Voorlezen (verbaal-linguistisch)
    - Interviews (verbaal-linguistisch)

- Programmeren (logisch-mathematisch)
- Schaken (logisch-mathematisch)
- Escape rooms (logisch-mathematisch)
- Fietsenwerkplaats (lichamelijk-kinestetisch)
- Timmerwerkplaats (lichamelijk-kinestetisch)
- Techlab (lichamelijk-kinestetisch)
- Koken (lichamelijk-kinestetisch)
- Dieren houden (naturalistisch)
- Tuinen onderhouden (naturalistisch)
- Kinderdorpsraad (interpersoonlijk)
- Spelmiddag ouderen en kinderen
- Atelier
- Peutergym
- BSO, TSO en VSO
- Lezingen
- Voorlees oma
- Kinderoptocht
- Computercursus en computerles voor ouderen voor kinderen

Sport

Gezamenlijk

- Fietscrossbaan (zomer)
- (Zaal)voetbal (vereniging)
- Volleybal (vereniging)
- Darts
- Jeu de boule
- Jagen
- Hondenclub
- Klootschietclub
- Majorette
- Wandel 3 daagse
- Ouderengym
- Schaatsen (schaatsbaan met koek & sopie)
- Volksdansen
- Fysio-gym (kinderen basisschool)
- Biljarten

3. Individuele en gezamenlijke activiteiten komen samen in de Huiskamer

Cultuur

Individueel

- Lego festijn
- Peutergym
- Heemkunde
- Girls-club

Gezamenlijk

- Schilderen
- Bibliotheek en mediatheek
- Fietsreparatiepunt
- SKIK (jeugdclub)
- Ateliers
- Kaartclub
- Hervormde vrouwen vereniging
- Gala
- Vergaderingen
- Oranje vereniging (Koningsdag)
- Bazaar
- Zeepkistenrace
- Feestlocatie (afhuren bij kinderfeestjes)
- Paasvuur (paastocht)
- Sinterklaasintocht

Zorg & Welzijn

Individueel

- Fysiotherapie
- Bloedprikpost
- Wachtruimte (koffiecorner met zelfbediening)
- Schoonheidsspecialiste en pedicure
- Spreekuur huisarts
- Kapper
- Sauna
- EHBO (cursussen)
- AEP

Gezamenlijk

- Spreekuur zorgaanbieders (fysio, diëtiste, etc)
- Volkstuin
- Zorgpost Thuiszorg
- Samen koken (open eettafel)
- Zonnebloem
- Rolstoelwandelingen en scootmobiel tochten
- Inloop wijkverpleegkundige
- AED cursus
- Klussendienst
- Bingo
- Samen fietsen (duo fietsen)
- Inloop activiteiten voor ouderen (dagbesteding)

- Speelvoorziening buiten
- Buitenschoolse opvang
- Jeugdhonk

Overig

- Pakketdienst (lockers)
- Overzicht van alle activiteiten en mogelijkheden (communicatie)
- Vrijwilligerspoule voor verscheidene klussen en diensten

Kansen en mogelijkheden

Elke organisatie zag verschillende kansen en mogelijkheden voor inhoudelijke samenwerking. Enerzijds wordt door iedereen gezien dat de samenwerking de individuele activiteiten kan versterken. Je kan wat je zelf nu al goed doet er beter door maken. Anderzijds zorgt samenwerking ervoor dat er activiteiten georganiseerd worden vanuit de Huiskamer die zorgen voor de gewenste aantrekkingskracht.

4. Inventarisatie van benodigde multifunctionele ruimten en voorzieningen

Werkronde 3

Nu duidelijk is welke activiteiten uitgevoerd worden en welke activiteiten gezamenlijk opgestart kunnen worden, is de vraag welke ruimte hiervoor nodig is en welke faciliteiten hiervoor nodig zijn. Het uitgangspunt hierbij is multifunctionaliteit.

Per cluster is in groepen geïnventariseerd welke wensen en eisen er zijn. Hieronder volgt een beschrijving van de wensen waarbij aandacht is besteed aan het leggen van verbindingen.

Ruimten en voorzieningen in de Huiskamer

Je komt binnen in een centrale ruimte, het **hart van het gebouw "De huiskamer"**. Het hart is naar binnen als naar buiten toe open. Buitenactiviteiten zijn van binnenuit zichtbaar en van buiten is de warmte en gezelligheid van binnen voelbaar. Je kan direct vanuit het hart naar een buiten terras. Binnen wordt het huiselijk mede door gebruik te maken van verschillende zitjes en banken, de biljarttafel, een bar/café en toegang tot de horeca keuken. Vanuit het hart kan je makkelijk naar andere delen van het gebouw en dit deel is voor alle Manderveners altijd open.

Zo kom je vanuit het hart makkelijk in de **sport en speelruimte**. Hier zijn voldoende kleedruimten beschikbaar. De sporthal is een flexibele ruimte die, naast het gebruik door verschillende sport(vereniging)en, flexibel ingezet kan worden voor grote bijeenkomsten, informatieavonden of vergaderingen tot circa 100 personen. Ook kan hier een podium gecreëerd worden.

Verder worden er in het **verschillende 'ateliers'** gerealiseerd die overdag gebruikt worden vanuit het **onderwijs** en later in de middag en de avonden gebruikt worden door verschillende verenigingen. Zo is er een akoestisch goede ruimte voor muziek(lessen). Hierbij is een directe verbinding met het podium ideaal. Een ruimte waar techniek centraal staat (technieklab of repaircafé) is een van de mogelijke invullingen van een atelier. Ook is een computerruimte waar jong en oud ontmoet en elkaar de benodigde vaardigheden kan bijbrengen of cursussen worden gegeven. Dit kan gecombineerd worden met een bibliotheek en mediatheek ruimte met een grote leestafel. Verder is het gebruik van de natuur een 'atelier', wat overdag gezien kan worden als schooltuin en daarbuiten beheert kan worden als zijnde dorpstuin.

Grenzend aan het hart is de mogelijkheid om te vergaderen in groepen van circa 5 tot 10 personen. De inrichting en akoestiek van deze ruimte is erg belangrijk. Het hoeft namelijk niet een afsloten ruimte te zijn, want wanneer je als groep in de huiskamer blijft zitten creëer je een bepaalde reuring in het hart van de Huiskamer. Dat is heel gewenst. Maar daarbij is het wel heel belangrijk dat je in een vergadering vertrouwelijke onderwerpen kan bespreken en deze niet "direct de volgende dag in de krant staan". Het wordt zo een plek in of grenzend aan het hart dat afgeschermd kan worden, overdag als wachtkamer voor de huisarts en de prikpost fungeert en 's avonds te gebruiken is voor vergaderingen.

Het **gezondheidscentrum** heeft niet een directe verbinding met het hart van de Huiskamer. Wel is het belangrijk dat het gezondheidscentrum grenst aan de sporthal. Het is fijn om in een afgeschermde omgeving te mogen wachten op je afspraak bij de prikpost, fysio of huisarts. In het gezondheidscentrum bevindt zich ook een rustruimte, een ruimte waar mensen tussen de middag kunnen rusten om het middagprogramma weer te kunnen vervolgen. De rustruimte bestaat uit rust of relaxstoelen, waarvan 3 á 4 stuks voldoende is.

Daarnaast is voldoende opslagruimte van belang, een speeltuin buiten en een fietsenstalling. Als het gaat om voorzieningen is ook opgemerkt om in te spelen op technische ontwikkelingen. Hoe kan Manderveen met de wereld buiten Manderveen verbonden worden en hoe kan het gebouw interactiever gebruikt worden? Kan er een verbinding opgezet worden met een klas elders in het land om zo interactief les te geven? In de toekomst bestaat de wens om dit soort ontwikkelingen verder te onderzoeken, waarbij het nu van belang is dat de Huiskamer flexibel van opzet is om goed in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen.

5. Schematische weergave van het ruimtelijke concept

In het vorige hoofdstuk is, op basis van de activiteiten, beschreven welke ruimten en faciliteiten nodig zijn. Deze beschrijving is gevisualiseerd in onderstaande schematische weergave. Het ruimtelijke concept laat de relaties tussen de verschillende clusters zien. Het geeft aan hoe de clusters ten opzichte van elkaar gepositioneerd moeten worden en 'overlap' met elkaar moeten hebben om zo optimaal in te kunnen spelen op de aangegeven inhoudelijke en ruimtelijke samenwerkingswensen.

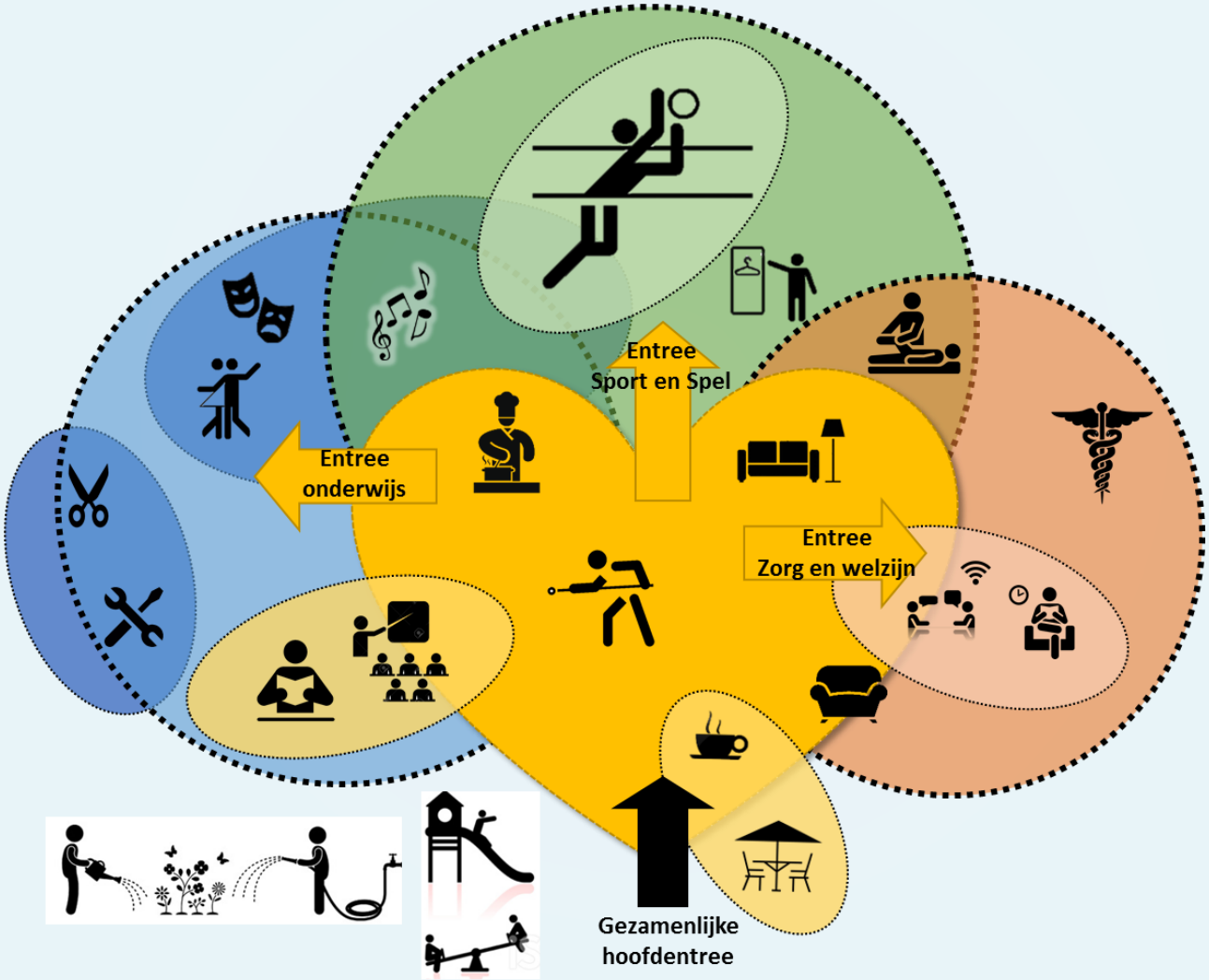

6. Vertaling van ruimtelijke concept naar ruimtestaat

Om één maatschappelijke voorziening te realiseren dat voor de Mandervener aanvoelt als een “Huiskamer” en waar zij op een laagdrempelige manier elkaar kunnen ontmoeten, is afgesproken dat het scenario dat uitgaat van capaciteitsuitbreiding op de begane grond verder uitgewerkt wordt. Deze uitbreiding is nodig om alle huidige en gewenste activiteiten te huisvesten. Onderstaande ruimtestaat is een vertaling van het ruimtelijke concept naar een overzicht van benodigde vierkante meters, gespecificeerd per ruimte. Met dit overzicht kan de architect starten met een inpassingstudie.

Ruimtestaat Kulturhus - Huiskamer Manderveen (gewenst programma)

		á nvo m²	nvo m²	Toelichting
Hart "De Huiskamer"			***171***	
Entree	1	*20*	20	
Huiskamer	1	*65*	65	
Bar	1	*15*	15	
Keuken	1	*25*	25	
Vergaderruimte/spreekkamer	1	*21*	21	*Deze ruimte grenst aan het hart "De huiskamer" maar is ook af te scheiden.*
Ruimte voor leestafel/vergadertafel	1	*25*	25	*Mogelijk koppeling maken met wachtruimte zorg en welzijn (eventueel minder m² realiseren)*
Onderwijs			***244***	
Instructieruimte onderwijs onderbouw (BGG)	1	49	49	*Onderbouw: 13 kinderen*
Instructieruimte onderwijs bovenbouw (1ste verdieping)	1	110	110	*Bovenbouw: 31 kinderen*
Gespreksruimte (4 personen)	1	15	15	*Mogelijk koppeling maken met Huiskamer*
Atelier techniek (technieklab / repaircafé)	1	30	30	*Hoeft niet persé in het Kulturhus, gebruikmaken van andere gebouwen in het dorp*
Atelier schooltuin	1	0	0	*Mag een plek elders in het dorp of nabij het Kulturhus zijn - dorpsmoestuin*
Atelier muziekles	1	40	40	*Goede akoestiek, hoeft niet perse in het Kulturhus*
Dit is wat onderwijs minimaal nodig heeft.				
Bij invulling ateliers minder instructieruimte noodzakelijk. Ateliers mogen ook fysiek buiten de school/Kulturhus geplaatst worden.				
Zorg en welzijn			***209***	
Wachtruimte	1	18	18	*Mogelijk koppeling maken met ruimte voor leestafel/vergadertafel*
Prikpost	1	0	0	*Kan in een activiteitenruimte/wachtruimte*
Fysiotherapie	1	88	88	*Koppeling maken met de gymzaal*
Huisartsenpost	1	40	40	*Inschatting*
Rustruimte	1	15	15	*Ruimte voor 3 stoelen - mogelijk koppeling maken met de huiskamer*
Activiteitenruimte (eerste verdieping)	1	48	48	Te benutten voor computerles, muziekles, vergaderingen, overige activiteiten
Sport en spel			***397***	
Sporthal	1	225	225	
Materiaalberging	1	78	78	*Binnen en buitenberging*
Kleed en wasruimte	3	28	83	
Scheidsrechtersruimte	1	12	12	
Algemeen			***17***	
Toilet	6	1,5	9	*2 dames en 2 heren BGG - 1 dames en 1 heren op de 1ste verdieping*
Minder Validen toilet (MIVA)	1	4	4	
Werkkast	2	2	4	
Totaal m² NVO			**1.037,47**	
NVO/BVO factor	1,35			
Totaal m² BVO			**1.400,58**	